

УДК 336.2

СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Студ. В.А. Бровченко, гр БФ1-18

Науковий керівник д.е.н., проф. Н. П. Борецька
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – дослідження соціально-економічної сутності заробітної плати, визначення основних принципів організації заробітної плати та їх взаємозв'язок з функціями заробітної плати.

Завдання – розкрити категорію «заробітна плата», розглянути роль функцій заробітної плати в сучасних умовах.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт дослідження – теоретичні основи заробітної плати. Предмет дослідження – основні функції заробітної плати.

Результати дослідження. Одним із вагомих чинників функціонування і розвитку регіональних господарських систем в Україні є оплата праці. Вона є важливою складовою ринкових відносин, з вираженою ефективністю економіки та змісту соціальної політики держави.

За своєю економічною природою оплата праці – це унікальна категорія, покликана забезпечувати, по-перше, відтворення такого ключового елементу продуктивних сил, як людина і, по-друге, сформувані мотиваційні засади для подальшого суспільного розвитку і гармонізації суспільних відносин [1, с. 503].

Згідно зі ст.1 Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2]. Аналогічне визначення міститься в статті 49 Кодексу законів про працю України.

Відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці «Про захист заробітної плати» № 95, термін «заробітна плата» означає, незалежно від назви й методу обчислення, будь-яку винагороду або заробіток, які можуть бути обчислені в грошах, і встановлені угодою або національним законодавством, що їх роботодавець повинен заплатити, на підставі письмового або усного договору про наймання послуг, працівникові за працю, яку виконано, чи має бути виконано, або за послуги, які надано, чи має бути надано [3]

М.Д. Ведерніков виділяє три основні функції заробітної плати: відтворювальна, яка полягає в простому і розширеному відтворенні робочої сили; стимулююча (мотиваційна) направлена на підвищення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні найкращих показників у роботі; регулююча сприяє регулюванню попиту і пропозиції на ринку праці з метою встановлення балансу інтересів між працедавцями і найнятими робітниками через укладення договорів на різних рівнях [6, с. 22-25].

Для України характерними є надзвичайно високі регіональні розбіжності в оплаті праці, обумовлені галузевими відмінностями економіки регіонів і надмірною міжгалузевою диференціацією заробітної плати. Це створює складні проблеми в забезпеченні єдиних національних стандартів рівня життя населення окремих регіонів, у подоланні бідності та становленні середнього класу в країні. Насамперед із територіальною диференціацією заробітної плати пов'язані розбіжності в цінах, а отже, і в реальних купівельних можливостях заробітної плати працівників бюджетної сфери, соціальних трансфертів і кінець-кінцем державних соціальних гарантій у цілому [5, с. 260].

Основою державного регулювання розподільних відносин є: законодавство та угоди з праці, податкова система, встановлення залежності між динамікою індивідуальних доходів і інфляцією. До функцій держави, крім того, повинно входити підвищення доходів малозабезпечених верств населення для створення умов нормального відтворення робочої сили, забезпечення оптимального розподілу трудових ресурсів, ослаблення соціальної напруженості і т. д. Мірою державного регулювання оплати праці, що забезпечує соціальну

захищеність малозабезпечених, низькооплачуваних працівників, є встановлення мінімальної заробітної плати на об'єктивній основі (соціальна функція). У сучасній Україні надається перевага ліберальним формам функціонування соціальної сфери. Але, на мою думку, враховуючи соціально-економічний та інституційний рівень розвитку країни, орієнтуватися на ліберальну модель розподілу доходів, коли втручання держави мінімальне, є недоцільним. Мінімізувати вплив держави на процеси розподілу та перерозподілу можливо тільки за умови досягнення економічної стабільності, яка нині у країні відсутня.

Для всебічної реалізації функцій необхідне дотримання найважливіших принципів регулювання оплати праці. Кожен принцип пов'язаний не з однією, а із сукупністю функцій (рис. 1), але можна виділити головну функцію, на виконання якої, у першу чергу, і спрямований конкретний принцип.

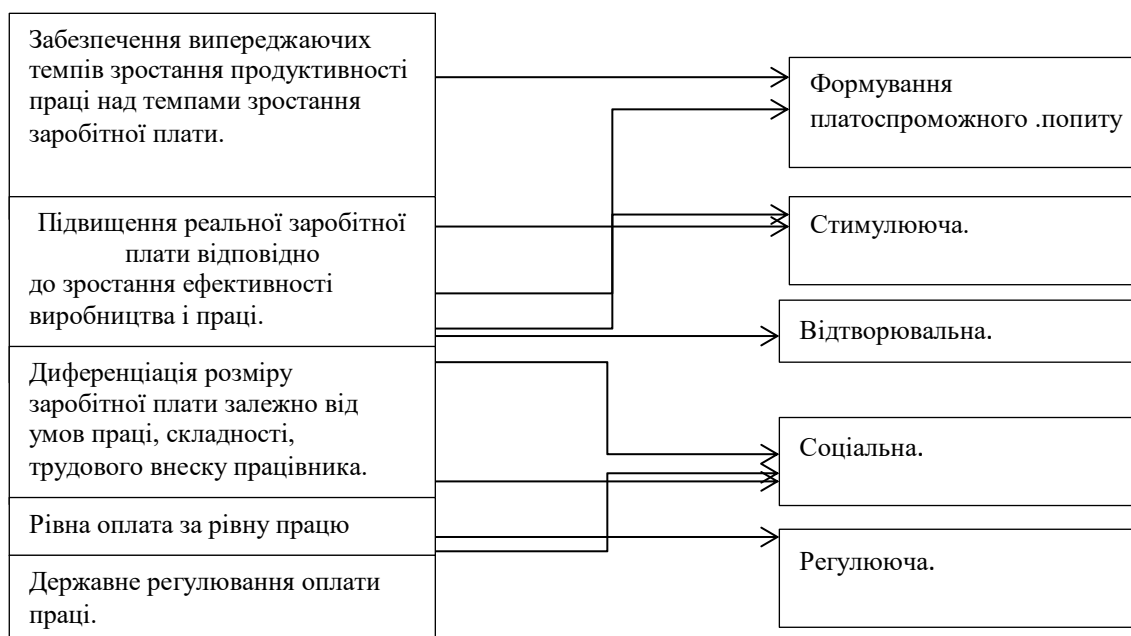

Рис. 1- Взаємозалежності принципів організації та функцій заробітної плати

Висновки. Визначення основних функцій функції заробітної плати, має не тільки теоретичне значення, але й дозволяє вирішувати практичні завдання використання конкретних функцій заробітної плати найбільш адекватних сучасним умовам.

Ключові слова: заробітна плата, державне регулювання, платоспроможний попит.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Ревко А. М. Заробітна плата як економічна категорія та її вплив на процеси модернізації регіонального господарського комплексу / А. М. Ревко // Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі : Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених, 19-20 квітня 2012 р. : тези доповідей. – Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2012. – Т. 1 : Технічні та економічні науки. – 607 с.
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
3. Про захист заробітної плати: Конвенція Міжнародної організації праці № 95 від 01.07.1949. – [Електронний ресурс] Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=993_146.
4. Ведерніков М. Д. Ринковий механізм регулювання оплати праці робітників (проблеми теорії та практики) : монографія / М. Д. Ведерніков. – Хмельницький : НВП «Евріка», ТОВ, 2013. – 288 с.
5. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз : колективна монографія / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 367 с.